

ÎNTRERINDEREA SOCIALĂ – PROMOTOR AL ECONOMIEI SOCIALE ÎN ROMÂNIA

Începând cu anul 2015, România are un cadrul legal care reglementează înființarea și funcționarea “întreprinderilor sociale”.

Acest ghid vă va ajuta să înțelegeți aspectele esențiale cu privire la întreprinderea socială/întreprinderea socială de inserție și să vă răspundeți la întrebările „Ce este?”, „Cum se poate înființa?”, „De ce facilități poate beneficia?” și „Ce obligații are?” o întreprindere socială/întreprindere socială de inserție.

I. CARE ESTE CADRUL NORMATIV APLICABIL ECONOMIEI SOCIALE ÎN ROMÂNIA?

În România cadrul legislativ care guvernează economia socială și, respectiv, recunoașterea statutului de întreprindere socială este reprezentat de Legea nr. 219 din 23 iulie 2015 privind economia socială (**“Legea 219/2015”**).

Legea 219/2015 a intrat în vigoare la data de 27 august 2015 și, potrivit prevederilor acesteia, în termen de 60 de zile de la această dată, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice ar fi trebuit să elaboreze normele metodologice de aplicare a Legii, supuse aprobării prin hotărâre a Guvernului. Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii 219/2015 (**“Normele”**) au fost publicate în Monitorul Oficial nr. 660 din 29 august 2016 și constituie cadrul normativ secundar care permite aplicarea Legii 219/2015.

2. CE ESTE O “ÎNTRERINDERE SOCIALĂ” ÎN CONTEXTUL LEGII 219/2015?

Potrivit Legii 219/2015, **întreprinderea socială** este definită ca fiind orice persoană juridică de drept privat care desfășoară activități în domeniul economiei sociale, care deține un atestat de întreprindere socială și respectă principiile economiei sociale, astfel cum sunt prevăzute de Lege.

3. CUM OBTIN STATUTUL DE ÎNTRERINDERE SOCIALĂ?

Legea 219/2015 prevede faptul că atestatul certifică scopul social al întreprinderii sociale și conformarea acesteia la principiile economiei sociale astfel cum este prevăzut de Lege și se acordă acelor întreprinderi sociale care dispun prin actele de înființare și funcționare respectarea următoarelor criterii:

- 3.1 acționează în scop social și/sau în interesul general al comunității;
- 3.2 alocă minimum 90% din profitul realizat scopului social și rezervei statutare;
- 3.3 se obligă să transmită bunurile rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale;
- 3.4 aplică principiul echității sociale față de angajați, asigurând niveluri de salarizare echitabile, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul de 1 la 8.

În vederea obținerii atestatului de întreprindere socială, vor trebui depuse sau transmise prin poștă, cu confirmare de primire, la agenția județeană pentru ocuparea forței de muncă, respectiv a municipiului București, în a cărei rază teritorială își au sediul persoanele interesate, următoarele documente:

(i) cerere pentru acordarea atestatului, completată conform modelului prevăzut în Norme; **(ii)** actele de înființare și funcționare, în copie certificată pentru conformitate cu originalul de către reprezentantul legal sau de către persoana împuternicită în acest scop, care este și persoana care semnează cererea pentru acordarea atestatului.

4. CE ESTE O “ÎNTRERINDERE SOCIALĂ DE INSERȚIE” ÎN CONTEXTUL LEGII 219/2015?

Legea 219/2015 definește în mod distinct **întreprinderea socială de inserție** ca fiind întreprinderea socială care:

- i. are, permanent, **cel puțin 30% din personalul angajat aparținând grupului vulnerabil** (ie grupul vulnerabil desemnează persoane sau familii care sunt în risc de a-și pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice de trai din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, dependență de droguri sau de alcool ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică și socială), astfel încât timpul de lucru cumulat al acestor angajați să reprezinte cel puțin 30% din totalul timpului de lucru al tuturor angajaților;
- ii. are ca **scop lupta împotriva excluziunii, discriminărilor și șomajului prin inserția socioprofesională a persoanelor defavorizate.**
Statutul de întreprindere socială de inserție se certifică prin acordarea mărcii sociale.

5. CUM OBTIN “MARCA SOCIALĂ”?

Pot solicita “marca socială” întreprinderile sociale care respectă condițiile amintite la punctul 4 de mai sus, iar pentru a obține “marca socială”, întreprinderile sociale care au obținut atestatul trebuie să depună sau să transmită prin poștă, cu confirmare de primire, către agențiile de ocupare în a căror rază teritorială își au sediul, următoarele documente:

- 5.1 cerere pentru acordarea mărcii sociale, completată conform modelului prevăzut în Norme;
- 5.2 situația privind personalul angajat cu contract individual de muncă, completată conform modelului prevăzut în Norme;
- 5.3 contractele individuale de muncă ale persoanelor aparținând grupului vulnerabil, în copie certificată pentru conformitate cu originalul de către reprezentantul legal sau de către persoana împuternicită în acest scop, care este și persoana care semnează cererea pentru acordarea mărcii sociale;
- 5.4 documente care atestă apartenența la grupul vulnerabil, în copie certificată pentru conformitate cu originalul, în condițiile menționate la punctul 5.3 de mai sus.

În situația în care solicitantul mărcii sociale nu este atestat ca întreprindere socială în condițiile Legii 219/2015 și ale Normelor, în vederea obținerii simultane a mărcii sociale și a atestatului, acesta depune sau transmite prin poștă, cu confirmare de primire, pe lângă documentele menționate la punctele 5.1 – 5.4 de mai sus și documentele amintite la punctul 3 de mai sus.

Acordarea mărcii sociale pentru solicitanții neatestați ca întreprindere socială este condiționată de obținerea atestatului conform Legii 219/2015 și Normelor.

6. CE ENTITĂȚI POT FUNCȚIONA CA ÎNTREPRINDERI SOCIALE?

Potrivit Legii 219/2015, pot fi întreprinderi sociale următoarele entități juridice:

- 6.1 societățile cooperative de gradul I;
- 6.2 cooperativele de credit;
- 6.3 asociațiile și fundațiile;
- 6.4 casele de ajutor reciproc ale salariaților;
- 6.5 casele de ajutor reciproc ale pensionarilor;
- 6.6 societățile agricole;
- 6.7 orice alte categorii de persoane juridice care respectă cumulativ definiția și principiile economiei sociale prevăzute de Legea 219/2015 (eg societăți cu răspundere limitată (“SRL”), care funcționează în baza Legii nr 31/1990 privind societățile); precum și
- 6.8 federațiile și uniunile persoanelor juridice anterior menționate, dacă este cazul.

7. POTENȚIALE PREVEDERI CE AR TREBUI INCLUSE ÎN ACTELE CONSTITUTIVE ALE ENTITĂȚILOR JURIDICE CE URMEAZĂ A FUNCȚIONA CA ÎNTREPRINDERI SOCIALE/ ÎNTREPRINDERI SOCIALE DE INSERȚIE

Legea 219/2015 prevede o serie de criterii pentru atestarea statutului de întreprindere socială și, respectiv, obținerea mărcii care atestă statutul de întreprindere socială de inserție. Astfel, actele constitutive ale întreprinderii sociale/ întreprinderii sociale de inserție, vor trebui să includă prevederi cu privire la următoarele aspecte:

- 7.1 **Scopul:** În plus față de indicarea obiectului efectiv de activitate al întreprinderii sociale de inserție (în cazul SRL, acesta este identificat prin codurile CAEN corespunzătoare obiectului principal și secundar de activitate), actul constitutiv va menționa, indiferent de forma acesteia, faptul că entitatea acționează în scop social, respectiv urmărește interesul general al comunității.
De asemenea, vor trebui inserate prevederi exprese privind faptul ca **entitatea își asumă respectarea definiției și principiilor economiei sociale** prevăzute de Legea 219/2015 precum și, în cazul întreprinderilor sociale de inserție, **angajarea unui număr de persoane vulnerabile care atinge pragul prevăzut de Lege** sau chiar un prag mai ridicat, în măsura în care este considerat oportun, în scopul luptei împotriva excluziunii, discriminărilor și șomajului prin inserția socioprofesională a persoanelor defavorizate.

- 7.2 **Reinvestirea profitului:** Indiferent de cotele de participare ale asociaților la profit și pierdere, dacă este cazul, actul constitutiv va prevedea faptul că minimum 90% din profitul întreprinderii va fi afectat realizării scopului social și rezervei statutare. În măsura în care este considerat oportun, se poate prevedea chiar reinvestirea integrală a profitului pentru o anumită perioadă de timp.
- 7.3 **Lichidare:** Conform prevederilor Legii 219/2015, prevederile din actul constitutiv privind lichidarea vor menționa expres obligația entității de a transmite bunurile rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale. Totuși, în măsura în care entitatea este organizată ca SRL, lichidarea acesteia va fi guvernată de prevederile Legii 31/1990 privind societățile, obligația de a transmite a bunurilor rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale putând fi asumată distinct de către asociați.
- 7.4 **Principiul echității sociale față de angajați:** Potrivit prevederilor Legii 219/2015, actul constitutiv va menționa expres faptul că entitatea va asigura niveluri de salarizare echitabile, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul de 1 la 8.

Modelele de cerere pentru obținerea atestatului de întreprindere socială/mărcii de întreprindere socială de inserție incluse în Norme prevăd în mod expres indicarea paragrafelor din actul constitutiv care atestă îndeplinirea criteriilor prevăzute de Legea 219/2015 descrise mai sus.

8. CA SĂ FUNCȚIONEAZĂ CA ÎNTREPRINDERE SOCIALĂ TREBUIE SĂ ÎNFIINȚEZ O ENTITATE NOUĂ SAU E SUFICIENT SĂ MODIFIC ACTUL CONSTITUTIV AL UNEI ENTITĂȚI EXISTENTE?

Legea 219/2015 menționează includerea criteriilor pentru atestarea statutului de întreprindere socială în cadrul actelor de înființare și funcționare ale entității relevante însă nu prevede distincții clare privind înființarea de noi entități sau modificarea actelor constitutive ale celor existente în vederea obținerii atestatului de întreprindere socială și, respectiv, a mărcii sociale. Astfel, în cazul organizațiilor non-guvernamentale, în măsura în care acestea sunt deja înregistrate ca asociații sau fundații în conformitate cu prevederile legale, se poate interpreta că este suficientă modificarea actului constitutiv și a statutului pentru îndeplinirea criteriilor prevăzute de Legea 219/2015.

9. CE BENEFICII POT OBTINE DACĂ OBTIN STATUTUL DE ÎNTREPRINDERE SOCIALĂ DE INSERȚIE?

Ca urmare a dobândirii a statutului de întreprindere socială de inserție, puteți obține o serie de facilități, printre care:

- 9.1 atribuirea unor spații și/sau terenuri aflate în domeniul public al unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale în scopul desfășurării activităților pentru care a fost acordată marca socială;
- 9.2 sprijin în promovarea produselor realizate și/sau furnizate, serviciilor prestate ori lucrărilor executate în comunitate, precum și în identificarea unor piețe de desfacere a acestora;
- 9.3 sprijin în promovarea turismului și activităților conexe acestuia, prin valorificarea patrimoniului istoric și cultural local;
- 9.4 consiliere gratuită la constituirea și/sau la dezvoltarea afacerii, prin compartimentele de specialitate de la nivelul agenției de ocupare;
- 9.5 măsuri de sprijin, de natura ajutorului de stat, ce vor fi aprobate prin acte specifice, cu respectarea prevederilor comunitare și naționale în materie de ajutor de stat;
- 9.6 aplicarea regimului de angajatori de inserție și facilitățile prevăzute de lege pentru această categorie de angajatori, în măsura în care angajează tineri cu risc de marginalizare socială;
- 9.7 posibilitatea de a beneficia anual de programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor din sfera economiei sociale;
- 9.8 alte facilități și scutiri de taxe și impozite acordate de autoritățile administrației publice locale, în condițiile legii.

În plus, conform prevederilor Legii 219/2015, **luna mai a fiecărui an** este dedicată organizării diferitelor evenimente sau acțiuni de mediatizare a domeniului economiei sociale, având ca scop dezvoltarea locală și cetățenia activă, cooperarea și solidaritatea socială, fiind denumită luna promovării economiei sociale.

10. CE OBLIGAȚII SUPLIMENTARE AM DACĂ OBTIN STATUTUL DE ÎNTREPRINDERE SOCIALĂ/ÎNTREPRINDERE SOCIALĂ DE INSERȚIE?

Obținerea statutului de întreprindere socială/întreprindere socială de inserție atrage o serie de obligații corelative, între care următoarele obligații:

- 10.1 de a comunica agenției de ocupare orice modificări ale actelor de înființare sau constitutive, în termen de 15 zile de la modificare;
- 10.2 de a comunica agenției de ocupare rapoartele de activitate și situațiile financiare anuale, acestea urmând a fi disponibile spre consultare de către orice persoană interesată;
- 10.3 de a publica, în extras, în termen de 3 luni de la încheierea anului calendaristic, raportul social anual privind activitatea desfășurată și situațiile financiare anuale în Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale;
- 10.4 de a fi supusă controlului cu privire la respectarea condițiilor legale de desfășurare a activității, anual, pentru a verifica respectarea criteriilor care au stat la baza eliberării atestatului de întreprindere socială și a mărcii sociale, după caz;
- 10.5 de a permite accesul organelor de control prevăzute de lege, precum și al altor instituții și organe de control, în vederea exercitării de către acestea a atribuțiilor de control potrivit prevederilor legale, și să prezinte la solicitarea acestora toate informațiile, datele și documentele necesare în vederea exercitării controlului.

În plus, statutul de întreprindere socială de inserție atrage, printre altele, și obligația de a asigura, pentru persoanele angajate, care fac parte din grupul vulnerabil, măsuri de acompaniament care să asigure inserția profesională și socială, precum: informarea, consilierea, accesul la formele de pregătire profesională, adaptarea locului de muncă la capacitatea persoanei, accesibilizarea locului de muncă în funcție de nevoile persoanelor, precum și alte măsuri care au ca scop sprijinirea inserției profesionale și sociale.

www.dlapiper.com

DLA Piper Dinu SCA a pregătit această publicație ca parte a unei colaborări cu Fundația Nesst. DLA Piper Dinu SCA este parte a DLA Piper, o firmă de avocatură globală cu un program extensiv de asistență pro bono care asistă întreprinderi sociale, organizații non-guvernamentale și persoane fizice din diverse țări. Această publicație este concepută ca o prezentare generală și fără caracter exhaustiv a subiectelor ce fac obiectul acesteia. Informațiile și analizele conținute în această publicație sunt limitate la informația disponibilă în mod public la data pregătirii acesteia. Această publicație nu își propune să fie și nu ar trebui utilizată ca un substitut pentru consultanța juridică cu privire la anumite aspecte specifice. Este necesară obținerea de consultanță juridică pentru a verifica informațiile din această publicație înainte de a implementa orice acțiuni. DLA Piper Dinu SCA nu își asumă și nu va accepta nicio responsabilitate pentru orice acțiuni luate sau omise a fi luate pe baza acestei publicații.